

В. С. ЗЛАГОДА ¹ (<https://orcid.org/0000-0002-5206-3279>),

Т. А. ГЕРМАНЮК ¹ (<https://orcid.org/0000-0003-4939-5907>), д-р мед. наук, проф.,

Л. О. БОБРИЦЬКА ² (<https://orcid.org/0000-0002-4953-077X>), д-р фарм. наук, проф.,

О. С. ШПИЧАК ² (<https://orcid.org/0000-0002-3015-8584>), д-р фарм. наук, проф.,

В. М. НАЗАРКІНА ² (<https://orcid.org/0000-0002-0767-6180>), д-р фарм. наук, доцент

¹ *Вінницький національний медичний університет імені М. І.Пирогова*

² *Національний фармацевтичний університет, м. Харків*

АНАЛІЗ ЦЕНТРАЛІЗОВАНИХ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ ЛІКІВ В УКРАЇНІ ЗІ ЗАЛУЧЕННЯМ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Ключові слова: лікарські засоби, публічні (державні) закупівлі, міжнародні спеціалізовані закупівельні організації, серцево-судинні захворювання

V. S. ZLANODA ¹ (<https://orcid.org/0000-0002-5206-3279>),

T. A. GERMANYUK ¹ (<https://orcid.org/0000-0003-4939-5907>),

L. O. BOBRYTSKA ² (<https://orcid.org/0000-0002-4953-077X>),

O. S. SHPYCHAK ² (<https://orcid.org/0000-0002-3015-8584>),

V. M. NAZARKINA ² (<https://orcid.org/0000-0002-0767-6180>)

¹ *National Pirogov Memorial Medical University, Vinnytsya*

² *National University of Pharmacy, Kharkiv*

ANALYSIS OF CENTRALIZED PUBLIC PROCUREMENT OF MEDICINES IN UKRAINE WITH THE INVOLVEMENT OF INTERNATIONAL ORGANIZATIONS

Key words: medicines, public (government) procurement, international specialized procurement organizations, cardiovascular diseases

У контексті реалізації вимог законодавства України щодо державних фінансових гарантій надання медичної допомоги населенню відбуваються суттєві зміни у системі державних закупівель лікарських засобів (ЛЗ), медичних виробів (МВ), витратних матеріалів, обладнання. Концепція реформування закупівель ЛЗ спрямована на раціональне використання бюджетних коштів, підвищення прозорості, зниження корупційних ризиків і бюрократичного навантаження. Це дає змогу підвищити доступність ЛЗ та ефективність медичної допомоги [1].

Починаючи з 2015 р. держава здійснює закупівлі ліків через міжнародні спеціалізовані закупівельні організації (МСЗО). За оцінками Рахункової палати, це призвело до економії близько 40% бюджетних коштів. Більшу частку ЛЗ міжнародні організації закуповують безпосередньо у виробників, деякі препарати було закуплено у 67 разів дешевше, що дало змогу значно збільшити кількість закуплених ЛЗ за деякими програмами (до 70%)[2]. Варто зауважити, що ЛЗ, які закуповуються МСЗО, мають підтверджену міжнародними стандартами якість та доказану ефективність, прописані у міжнародних протоколах лікування.

Державне забезпечення лікарськими засобами в Україні здійснюється за рахунок: (1) централізованих закупівель МОЗ, процедура здійснюється міжнародними організаціями Crown Agents(Британська королівська агенція), UNICEF(Дитячий Фонд ООН України) та ПРООН(Програма розвитку ООН)та Державним підприємством «Медичні закупівлі України»; (2) регіональних закупі-

© Колектив авторів, 2022

вель за кошти місцевих бюджетів та програми реімбурсації «Доступні ліки».

Програма реімбурсації лікарських засобів та референтне ціноутворення є дієвими інструментами у процесі встановлення цін на соціально важливі лікарські засоби, особливо для пацієнтів із серцево-судинними захворюваннями, бронхіальною астмою та цукровим діабетом. Ці медичні програми є зручними для пацієнта, адже вчасне звернення до лікаря та раціональне призначення препаратів дає змогу зменшити фінансове навантаження на пацієнтів та збільшити доступність фармакотерапії. Ці державні програми знижують показники смертності населення, поліпшують якість життя пацієнтів та дають можливість впровадити ефективне лікування, прозорість при проведенні закупівель та регульоване ціноутворення на лікарські засоби.

Метою дослідження є аналіз сучасного стану та ефективності централізованих закупівель ЛЗ через міжнародні спеціалізовані закупівельні організацій України.

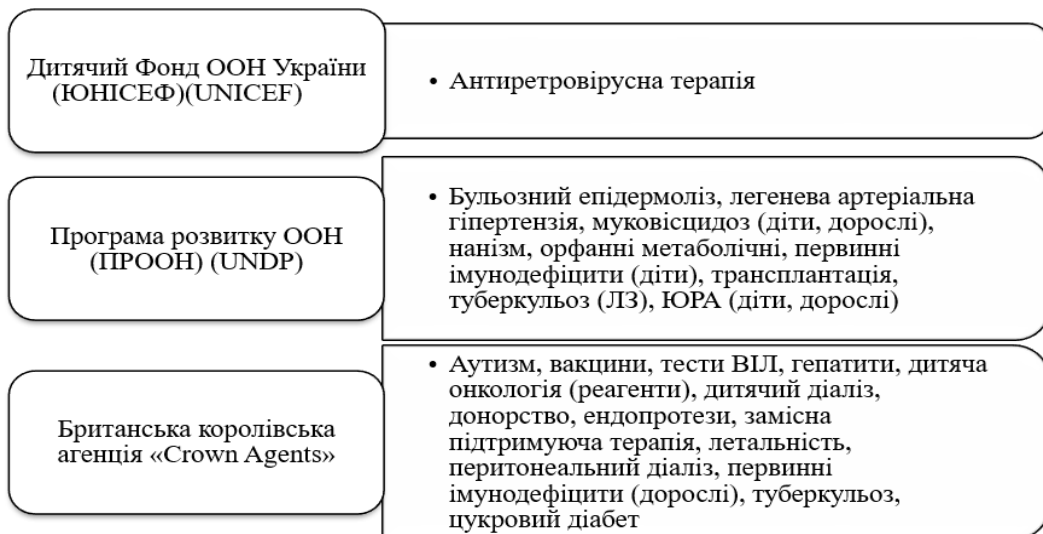
Матеріали та методи дослідження

Об'єктом дослідження були дані офіційної статистики, нормативно-правові акти, наукові публікації, публічний модуль аналітики BI ProZorro. Дослідження здійснювали з використанням методів контент-аналізу, систематизації та узагальнення.

Результати дослідження та обговорення

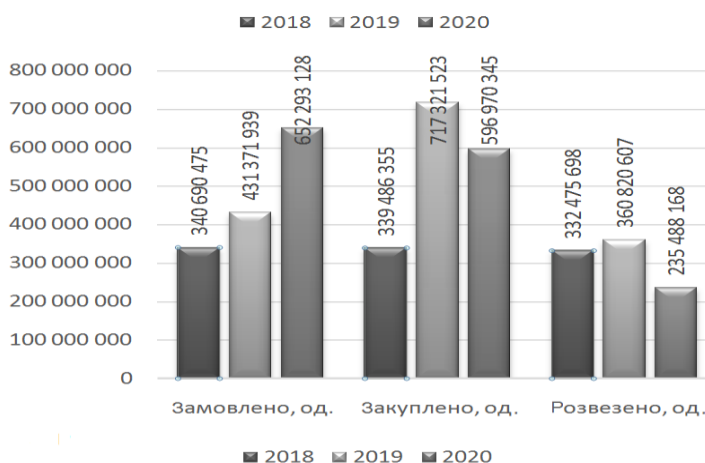
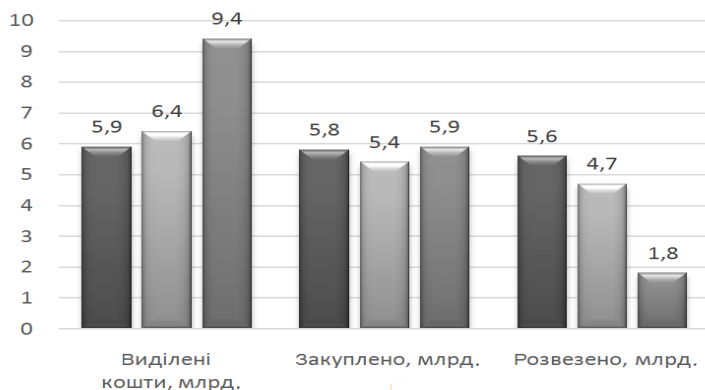
Сьогодні проблеми підвищення ефективності та прозорості державних закупівель, за умов зміни підходів до фінансування галузі охорони здоров'я (ОЗ), потребують особливої уваги. Дослідженню сучасного стану та проблем публічних (державних) закупівель присвячено праці багатьох національних вчених та практиків. Так, наукові праці А. С. Немченко, В. М. Назаркіної, Ю. Є. Куриленко, Ю. С. Долиновського присвячено проблемам гармонізації законодавства в системі публічних закупівель, особливостям здійснення процедур закупівель ЛЗ, обґрунтуванню потреби, оцінці ефективності закупівель ЛЗ і МВ із використанням електронної системи закупівель тощо [1,3]. Науковець Г. Л. Панфілова досліджує проблеми організації закупівель через міжнародні організації [4]. Разом із цим, наукових досліджень стосовно ефективної організації закупівель у системі ОЗ явно недостатньо.

Починаючи з 2015 р. із метою зниження корупційних ризиків централізовані державні закупівлі ЛЗ і МВ проводилися МОЗ України через МСЗО відповідно до вимог постанови КМУ № 622 від 22. 07. 2015 р. [5]. Міжнародні організації UNDP (United Nations Development Programme, програма розвитку ООН – «ПРООН»), Дитячий фонд ООН «UNICEF» і «Crown Agents» мають багаторічний досвід і є світовими лідерами у сфері закупівель ЛЗ і вакцин. Так, «ЮНІСЕФ» здійснює діяльність щодо закупівель у 190 країнах, «ПРООН» – у 170, «Crown Agents» – у понад 100. Централізовані закупівлі ЛЗ із залученням МСЗО здійснюються за 40 пріоритетними напрямками відповідно до затвердженої номенклатури (близько 1 300 найменувань) на загальну суму близько 6 млрд. грн. на рік (рис.1) [5].

Рис. 1. Напрями здійснення державних закупівель за участю міжнародних організацій в Україні

Проведено аналіз динаміки здійснення закупівель ЛЗ і МВ із залученням МСЗО у 2018–2020 рр. у грошовому та натуральному виразі[6] (рис. 2).

Рис.2. Показники динаміки закупівель ліків із залученням міжнародних організацій у 2018–2020 рр.

У результаті дослідження встановлено тенденцію щодо зростання суми бюджетних коштів, передбачених для закупівлі ліків у 2020 р. майже на 60% порівняно з показниками 2018 р., при цьому сума закупівель зросла на 2%, а частка розвезених у регіони ЛЗ знизилася на 68%. При цьому кількість замовлених одиниць зросла на 91,5%, закуплених – на 76%.

У 2020 р. МОЗ України було передано 14 закупівельних програм (антиретровірусна терапія, гемолітична хвороба, дитяча та доросла гемофілія, дитяча та доросла онкологія, дихальні розлади новонароджених, допоміжні репродуктивні технології, ДЦП, ідіопатична сімейна дистонія, кровотечі, розсіяний склероз, скринінг, серцево-судинні захворювання) до ДП «Медичні закупівлі України», решта 24 – здійснювалися зі залученням МСЗО (табл. 1).

У 2020 р. вперше централізовані державні закупівлі ЛЗ проводило ДП «Медичні закупівлі України» із використанням електронної системи закупівель «ProZorro» за участі великої кількості міжнародних компаній-виробників ЛЗ. На придбання ЛЗ за цими напрямками ДП «Медичні закупівлі України» виділено 6,1 млрд. грн., що становить 64% від загального бюджету централізованих закупівель у 2020 р. [7].

Встановлено, що у 2020 р. 67% аналізованих закупівель було проведено через процедуру відкритих торгів, 33% – із використанням переговорної процедури (без аукціону). Результати проведеного дослідження показують, що 50% лотів, закуплених через переговорну процедуру, дорожчі у середньому на 34%, ніж у попередні роки через МСЗО, що зумовлене низькою пропозицією [8].

За даними аналітичного модуля ProZorro, у відкритих торгах у середньому брали участь 3 учасники на лот. При проведенні закупівель 61% позицій було закуплено безпосередньо у виробників, 39% – через дистриб'юторів. Результатом таких закупівель є значна економія фінансових ресурсів (загальна сума – близько 1 млрд. грн., тобто близько 24% від оголошеної очікуваної вартості закупівлі). Так, при закупівлі ЛЗ для лікування онкологічних захворювань Леналідомід 10 мг у відкритих торгах брали участь 9 компаній, що дало змогу знизити ціну на 87% і сума договору становила 1,3 млн. грн. замість очікуваних 10,2 млн. [9].

Найбільшим постачальником ЛЗ, які було закуплено через міжнародні організації, є компанія «Vaxalta» (Швейцарія), з якою було укладено 10 контрактів на загальну суму 592 млн. грн., «Organon Central East» (Швейцарія) – 9 договорів (на 328 млн. грн.), «Octapharma» – 18 угод (на 224 млн. грн.), ТОВ «Ново Нордіск Україна» – 9 контрактів (на 203,9 млн. грн.) і ТОВ «Людмила-Фарм» – 38 угод (на 199 млн. грн.).

Нами було проведено порівняльний аналіз цін на ЛЗ, закуплені у 2017–2020 рр., за напрямками «Дитяча онкологія» та «Доросла онкологія» (табл. 2, рис. 3) [8]. Складно однозначно оцінити ефективність цих закупівель і, відповідно, закупівельних організацій, оскільки ціни на деякі позиції зменшилися порівняно з попереднім періодом, на інші – зросли.

Інформація про здійснення державних закупівель лікарських засобів і медичних виробів за кошти держбюджету на 2020 р. (у грошовому вираженні)

№	Напрямок	Замовлення, од.	Виділені кошти на рік, тис. грн.	Закупівлі на суму, тис. грн.	Частка від плану, %	Поставки на суму, тис. грн.	Частка від плану, %
Програма розвитку Організації Об'єднаних Націй ПРООН (UNDP)							
1	Буллезний епідермоліз	694 498	96 321,4	2 781,6	2,9	0,0	0,0
2	Легенева артеріальна гіпертензія	821 291	122 368,5	2 46 910,3	38,3	0,0	0,0
3	Муковісцидоз (діти)	2 016 299	106 922,6	2 561,0	2,4	0,0	0,0
4	Муковісцидоз (дорослі)	859 028	50 811,1	1 243,2	2,5	0,0	0,0
5	Нанізм	539 563	29 106,1	32 785,7	112,6	0,0	0,0
6	Орфанні метаболічні	290 560	790 856,9	708 515,2	89,6	59 196,3	7,5
7	Первинні імунodefіцити (діти)	71 809	50 877,0	47 139,8	92,7	0,0	0,0
8	Трансплантаци	6 451 607	141 632,2	50 787,6	35,9	0,0	0,0
9	Туберкульоз (ЛЗ)	40 269 182	9 417 466,7	180 191,0	43,2	0,0	0,0
10	ЮРА (діти)	13 052	94 180,3	4 578,0	1,6	0,0	0,0
11	ЮРА (дорослі)	4 001	29 984,1	503,9	1,7	0,0	0,0
	Разом	52 030 890	1 930 527,0	1 074 877,3	55,7	59 196,3	3,1
Британська королівська агенція Crown Agents							
12	Аутизм	16 201 665	56 584,1	3 421,8	6,1	0,0	0,0
13	Вакцини	484 890	45 173,9	17 257,4	38,2	0,0	0,0
14	Тести ВІЛ	351 559	79 435,0	63 870,9	80,4	0,0	0,0
15	Гепатити	1 711 116	91 861,8	52 731,1	57,4	0,0	0,0
16	Дітяча онкологія реагенти	44 370	37 939,2	32 781,2	86,4	0,0	0,0
17	Дітячий діаліз	98 927	41 259,5	23 259,2	56,4	0,0	0,0

18	Донорство	293 674	298 977,6	0,00	0,0	0,0	0,0
19	Ендокринологія	6 284 205	047,2	126 581,7	61,7	0,0	0,0
20	Замісна підтримуюча терапія	17 052 068	16 239,3	16 258,6	100,1	0,0	0,0
21	Летальність	39 016 307	194 232,6	176 409,4	90,8	30 459,5	15,7
22	Перитонеальний діаліз	1 512 060	223 166,0	208 161,9	93,3	0,0	0,0
23	Первинні імунodefіцити дорослі	962 385 117	604,6	45 536,4	38,7	23 511,1	20,0
24	Туберкульоз ВМП	52 930	31 748,5	19 149,9	60,3	0,0	0,0
25	Цукровий діабет	15 881588	30 175,0	29 628,9	98,2	0,0	0,0
	Разом	93 669 823	1 469 444,1	815 048,5	55,5	53 970,7	3,7
ДП «Медичні закупівлі України»							
26	Антиретровірусна терапія	36 433 300	301 087,3	213 844,5	71,0	12 422,0	4,1
27	Гемолітична хвороба	66 905	97 530,3	52 578,5	53,9	0,0	0,0
28	Дитяча гемопілія	207 542 465	533 434,2	510 695,4	95,7	215,0	40,3
29	Дитяча онкологія	760 913	674 487,0	472 844,8	70,1	285 013,1	42,3
30	Дихальні розлади новонароджених	50 788	87 050,2	6 577,7	7,6	2 112,6	2,4
31	Допоміжні репродуктивні технології	676 512	13 275,6	8 236,3	62,0	6 467,9	48,7
32	Доросла гемопілія	244 491 806	877 000,6	795 256,7	90,7	29 106,8	3,3
33	Доросла онкологія	12 042 937	1 813 468,0	1 058 356,4	58,4	464 381,6	25,6
34	ДЦП	3 027	12 504,8	12 867,2	102,9	10 795,4	86,3
35	Ідіопатична сімейна дистонія	11	4 205,8	4 968,5	118,1	0,0	0,0
36	Кровотечі	1 424 376	36 892,9	1 486,4	4,0	615,9	1,7
37	Розсіяний склероз	613 910	304 996,9	227 435,8	74,6	62 836,3	20,6
38	Скринінг	203 496	28 165,0	26 875,5	95,4	26 779,3	95,1
39	Серцево-судинні захворювання	2 281 969	1 296 053,1	675 846,1	52,1	198 410,5	15,3
	Разом	506 592 415	6 080 151,5	4 067 869,6	66,9	1 313 917,5	21,6
	Загалом	652 293 128	9 480 122,5	5 957 795,5	62,8	1 427 084,5	15,1

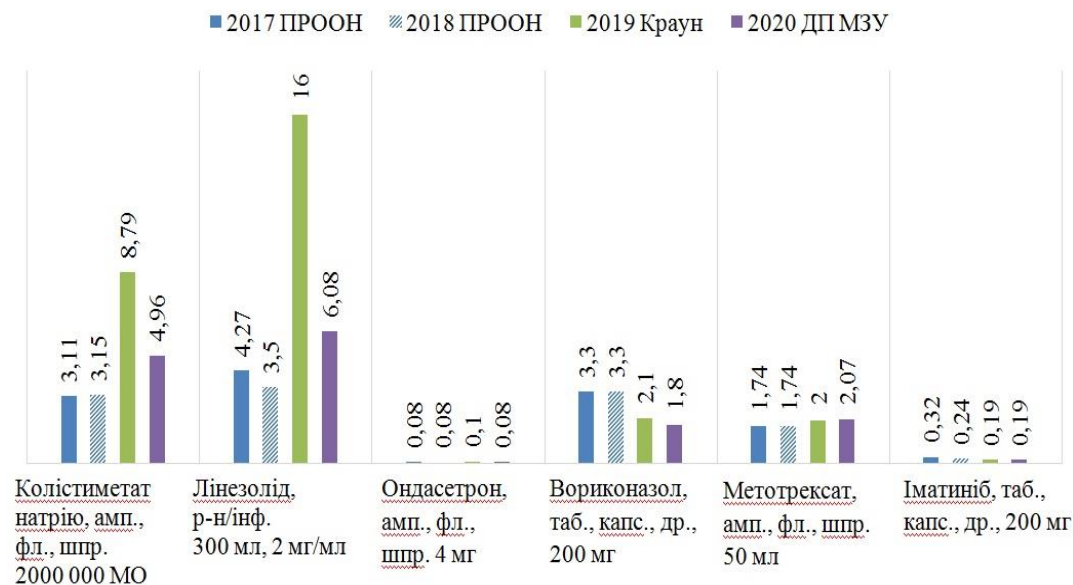
Аналіз цін на лікарські засоби, закуплені через міжнародні організації та ДП «Медичні закупівлі України» у 2017–2020 рр.

Рік	Закупівельна організація	Торгова марка	Ціна за од., дол. США	Порівняння цін	
				ланцюгове	базисне (порівняно з 2017 р.)
За напрямом «Дитяча онкологія»					
<i>Колістиметат натрію, амп., фл., шпр. 2000 000 МО</i>					
2017	ПРООН	Коломіцин Ін'єкція	3,11	–	–
2018	ПРООН	Коломіцин Ін'єкція	3,15	1,01	1,01
2019	Crown Agents	Колістин Алвоген	8,79	2,79	2,82
2020	ДП МЗУ	Коломіцин Ін'єкція	4,96	0,56	1,59
<i>Лінезолід, р-н/інф. 300 мл, 2 мг/мл</i>					
2017	ПРООН	Лінезолідин	4,27	–	–
2018	ПРООН	Лінелід	11,50	2,69	2,69
2018	ПРООН	Лінезолідин	3,50	0,82	0,82
2019	Crown Agents	Зивокс	16,00	4,57	3,75
2020	ДП МЗУ	Зивокс	6,08	0,38	1,42
<i>Ондасетрон, амп., фл., шпр. 4 мг</i>					
2017	ПРООН	Емесетрон Здоров'я	0,08	–	–
2018	ПРООН	Емесетрон Здоров'я	0,08	1,0	1,0
2019	Crown Agents	Емесетрон Здоров'я	0,10	1,25	1,25
2020	ДП МЗУ	Емесетрон Здоров'я	0,08	0,8	1,0
За напрямом «Доросла онкологія»					
<i>Вориконазол, таб., капс., др., 200 мг</i>					
2017	ПРООН	Віфенд	3,30	–	–
2018	ПРООН	Віфенд	3,30	1,0	1,0
2019	Crown Agents	Вориконазол Алвоген	2,10	0,64	0,64
2020	ДП МЗУ	Вориконазол Алвоген	1,88	0,9	0,57
<i>Метотрексат, амп., фл., шпр. 50 мл</i>					
2017	ПРООН	Метотрексат-Тева	1,74	–	–
2018	ПРООН	Метотрексат-Тева	1,74	1,0	1,0
2019	Crown Agents	Метотрексат-Тева	2,00	1,15	1,15
2020	ДП МЗУ	Метотрексат-Тева	2,07	1,04	1,19
<i>Іматиніб, таб., капс., др., 200 мг</i>					
2017	ПРООН	Іматиніб Гріндекс	0,32	–	–
2018	ПРООН	Іматиніб Гріндекс	0,24	0,75	0,75
2018	ПРООН	Іматеро	0,19	0,6	0,6
2019	Crown Agents	Іматеро	0,19	1,0	0,6
2020	ДП МЗУ	Іматеро	0,19	1,0	0,6

Аналіз динаміки цін на ЛЗ у період 2017–2020 рр. демонструє їх зниження за переважною більшістю позицій ЛЗ, що зумовлене збільшенням видатків на закупівлі, можливістю об'єднувати замовлення (МНН) між напрямками на тендерах; безпосередньою участю виробників ЛЗ у тендерах; виходом на ринок нових генериків, впровадженням прозорих механізмів електронних аукціонів тощо. З другого боку, частину ЛЗ у 2020 р. було закуплено за вищими цінами і серед

основних причин слід зазначити наступні: закупівля іншої торгової марки; менший обсяг замовлення; карантинні обмеження, зокрема обмеження імпорту; зростання ціни на субстанції для виготовлення ЛЗ.

За результатами проведеного аналізу встановлено, що переважну більшість ЛЗ із програм дорослої та дитячої онкології наразі закуповують набагато дешевше, ніж у 2014 р. Так, впровадження закупівель через МСЗО дало змогу знизити ціни на ЛЗ «Бікалутамід» та «Доцетаксел» у 19 та 6 разів, відповідно[10].

Рис. 3. Аналіз динаміки цін на лікарські засоби, закуплені централізовано у 2017–2020 роках

Також варто зазначити, що лікарські засоби, які закуповують за кошти державного бюджету та лікарські засоби, які закуповує ДП «Медичні закупівлі України», звільняються від сплати ПДВ. Це забезпечує доступність лікарських засобів та медичних виробів.

У результаті дослідження програми реімбурсації було встановлено, що для медичного забезпечення пацієнтів із серцево-судинними захворюваннями, цукровим діабетом II типу, нецукровим діабетом, розладами психіки та поведінки, епілепсією, бронхіальною астмою станом на 31.12.2021 р. було виписано 38 408 116 рецептів. Найбільша кількість виписаних рецептів – для лікування серцево-судинних захворювань, що склали 29,240 млн. (серед яких профілактика інфарктів та інсультів 1,41 млн.), цукровий діабет – 6,57 млн. та бронхіальна астма – 1,18 млн. До лікарських засобів, які підлягають реімбурсації за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення, входить 292 препарати, з них 198 – для лікування серцево-судинних захворювань, 27 – для первинної та вторинної профілактики інфарктів та інсультів.

При проведенні аналізу динаміки виписування електронних рецептів на ЛЗ для лікування серцево-судинних захворювань у 2019–2021 рр. [11] було встановлено, що найбільшу кількість рецептів було виписано на бісопролол, клопідогрель, еналаприл (рис. 4).

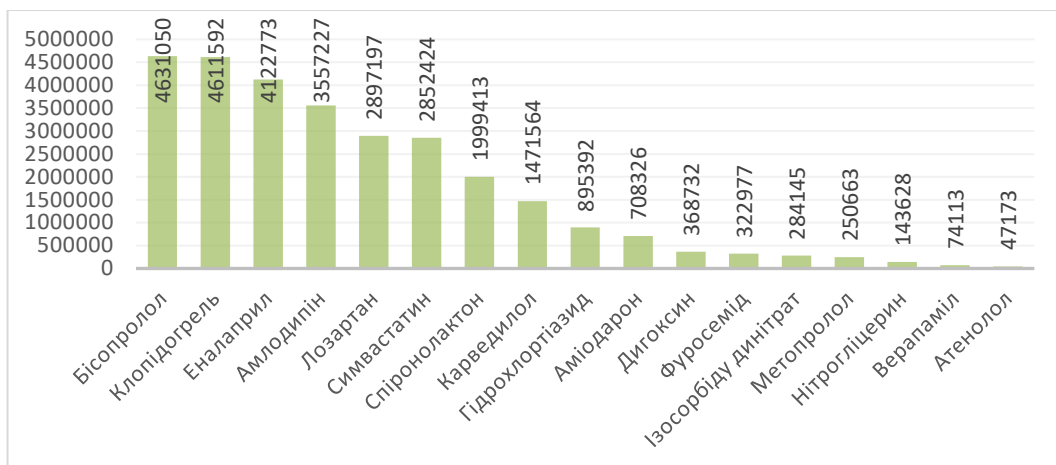

Рис. 4. Динаміка виписування електронних рецептів на лікарські засоби для лікування серцево-судинних захворювань у 2019–2021 роках

Державна програма «Доступні ліки» дає змогу не тільки зменшити фінансове навантаження на пацієнтів та збільшити доступність ліків, але й застосовує різні механізми ціноутворення, а саме встановлення зниженої ставки ПДВ для ліків (7%).

Висновки

1. Централізовані закупівлі ЛЗі МВ в Україні здійснюються МОЗ із залученням міжнародних організацій «ПроООН», «ЮНІСЕФ» і «Crown Agents».
2. У досліджуваній період 2018–2021 рр. загальний обсяг закупівель зріс на 1,7 млрд. грн.
3. Для закупівель МСЗО діє спеціальне правове поле (звільнення від ПДВ при ввезенні в Україну), а також провадження програми реімбурсації ЛЗ (найбільша частка для лікування серцево-судинних захворювань), що дає змогу знизити ціну та забезпечує доступність ЛЗ для населення.

Список використаної літератури

1. Немченко А. С., Назаркіна В. М., Куриленко Ю. С. Державні закупівлі в системі охорони здоров'я: навч. посібник для здоб. вищ. осв. за освітн. прогр. «Оцінка технологій охорони здоров'я». – Харків: НФаУ, 2020. – 236 с.
2. Міжнародні закупівлі. Офіційні дані МОЗ України. – URL: <https://moz.gov.ua/article/news/vidpovidi-na-poshireni-pitannya-pro-mizhnarodni-zakupivli>
3. Долиновський Ю. С. Особливості проведення публічних закупівель товарів, робіт і послуг у сфері охорони здоров'я. – URL: <http://ena.lp.edu.ua>
4. Панфілова Г. Л., Богдан Н. С., Матушак М. Р. Дослідження проблем в організації проведення державних закупівель ліків за участю міжнародних організацій в Україні // Соціальна фармація: стан, проблеми та перспективи: мат. IV міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., м. Харків, 24–25 квіт. 2018 р. – Харків, 2018. – С. 134–136.
5. Постанова КМУ № 622 від 22. 07. 2015 р. «Деякі питання здійснення державних закупівель лікарських засобів та медичних виробів із залученням спеціалізованих організацій, які здійснюють закупівлі». – URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/622-2015-%D0%BF>
6. Закупівлі ліків. Офіційні дані МОЗ України. – URL: <https://moz.gov.ua/zakupivli-likiv>
7. Централізовані закупівлі ліків – проміжний звіт БФ «Пацієнти України» про роботу ДП «Медичні закупівлі» у 2020 році. – URL: https://patients.org.ua/wp-content/uploads/2021/01/promizhnyj-zvit-dp_2020.pdf
8. Чи стало ДП «Медичні закупівлі України» ефективним національним закупівельником – проміжний звіт БФ «Пацієнти України» про роботу ДП МЗУ у 2020 році. – URL: <https://patients.org.ua/2021/01/18/chy-stalo-dp-medychni-zakupivli-ukrayiny-efektyvnym-nacjonalnym>

zakupivelnikom-promizhnyj-zvit-bf-pacziyenty-ukrayiny-pro-robotu-dp-mzu-u-2020-rocz/

9. Публічний модуль аналітики BI ProZorro. – URL: <https://bi.prozorro.org>

10. Грищенко Є. Боротьба за життя: Як Україна буде ефективною системою закупівель ліків. – URL: <https://voxukraine.org/borotba-za-zhittya-yak-ukrayina-buduye-efektivnu-sistemu-zakupivel-likiv/>

11. Е-дані. Офіційні дані Національної служби здоров'я України. – URL: <https://edata.e-health.gov.ua/e-data/dashboard>

References

1. Nemchenko A. S., Nazarkina V. M., Kurylenko Ju. Je. Derzhavni zakupivli v systemi ohorony zdorov'ja : navch. posibnyk dlja zdob. vysch. osv. za osv. progr. «Ocinka tehnologij ohorony zdorov'ja». – Harkiv: NFaU, 2020. – 236 s.

2. Mizhnarodni zakupivli. Ofitsiyni dani MOZ Ukraini. – URL: <https://moz.gov.ua/article/news/vidpovidi-na-poshireni-pitannya-pro-mizhnarodni-zakupivli>

3. Dolinovsky Ju. S. Osoblyvosti provedennja publichnyh zakupivel' tovariv, robit i poslug u sferi ohorony zdorov'ja. – URL: <http://ena.lp.edu.ua>

4. Panfilova G. L., Bogdan N. S., Matuschak M. R. Doslidzhennja problem v organizaciji provedennja derzhavnyh zakupivel' likiv za uchastju mizhnarodnyh organizacij v Ukraini // Social'na farmacija: stan, problemy ta perspektivy: mat. IV mizhnar. nauk.-prakt. internet-konf., m. Harkiv, 24–25 kvit. 2018 r. – Harkiv, 2018. – S. 134–136.

5. Postanova KМУ № 622 vid 22. 07. 2015 r. «Dejaki pytannja zdijnsennja derzhavnyh zakupivel' likars'kyh zasobiv ta medychny vyrobiv iz zaluchennjam specializovanyh organizacij, jaki zdijnsnjut' zakupivli». – URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/622-2015-%D0%BF>

6. Zakupivli likiv. Oficijni dani MOZ Ukraini. – URL: <https://moz.gov.ua/zakupivli-likiv>

7. Centralizovani zakupivli likiv – promizhnyj zvit BF «Pacijenty Ukraini» pro robotu DP «Medychni zakupivli» u 2020 roci. – URL: https://patients.org.ua/wp-content/uploads/2021/01/promizhnyj-zvit-dp_2020.pdf

8. Chy stalo DP «Medychni zakupivli Ukraini» efektyvnym nacional'nym zakupivel'nykom – promizhnyj zvit BF «Pacijenty Ukraini» pro robotu DP MZU u 2020 roci. – URL: <https://patients.org.ua/2021/01/18/chy-stalo-dp-medychni-zakupivli-ukrayiny-efektyvnym-nacjonalnym-zakupivelnikom-promizhnyj-zvit-bf-pacziyenty-ukrayiny-pro-robotu-dp-mzu-u-2020-rocz/>

9. Publichnyj modul' analityky VI ProZorro. – URL: <https://bi.prozorro.org>

10. Grychenko Je. Borot'ba za zhyttja: Jak Ukraini buduje efektyvnu systemu zakupivel' likiv. – URL: <https://voxukraine.org/borotba-za-zhittya-yak-ukrayina-buduye-efektivnu-sistemu-zakupivel-likiv/>

11. Е-дані. Офіційні дані Natsionalnoyi sluzhbi zdorovya Ukraini. – URL: <https://edata.e-health.gov.ua/e-data/dashboard>

Надійшла до редакції 5 січня 2022 р.

Прийнято до друку 18 січня 2022 р.

В. С. Злагода ¹ (<https://orcid.org/0000-0002-5206-3279>),

Т. А. Германюк ¹ (<https://orcid.org/0000-0003-4939-5907>),

Л. О. Бобрицька ² (<https://orcid.org/0000-0002-4953-077X>),

О. С. Шпичак ² (<https://orcid.org/0000-0002-3015-8584>),

В. М. Назаркіна ² (<https://orcid.org/0000-0002-0767-6180>)

¹ Вінницький національний медичний університет імені М. І.Пирогова

² Національний фармацевтичний університет, м. Харків

АНАЛІЗ ЦЕНТРАЛІЗОВАНИХ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ ЛІКІВ В УКРАЇНІ ЗІ ЗАЛУЧЕННЯМ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Ключові слова: лікарські засоби, публічні (державні) закупівлі, міжнародні спеціалізовані закупівельні організації, серцево-судинні захворювання

А Н О Т А Ц І Я

Централізовані закупівлі лікарських засобів за 40 пріоритетними напрямками МОЗ України здійснює зі залученням міжнародних організацій «ПРООН», «UNICEF» і «Crown Agents» та

регіональних закупівель за кошти місцевих бюджетів та програми реімбурсації «Доступні ліки». Це дає змогу підвищити доступ та доступність лікарських засобів, якість медичної допомоги та поліпшити фармацевтичне забезпечення населення.

Метою роботи є аналіз сучасного стану та ефективності централізованих закупівель лікарських засобів через міжнародні спеціалізовані закупівельні організації в Україні.

Об'єктом дослідження є дані офіційної статистики, нормативно-правові акти, наукові публікації, публічний модуль аналітики VI ProZorro. Дослідження виконували з використанням методів контент-аналізу, систематизації та узагальнення.

Аналіз динаміки здійснення закупівель лікарських засобів зі залученням міжнародних спеціалізованих закупівельних організацій у 2018–2020 рр. дав змогу встановити тенденцію щодо зростання суми бюджетних коштів, передбачених для закупівлі лікарських засобів у 2020 р. на 60% порівняно з даними 2018 р. У 2020 р. 14 закупівельних програм було передано ДП «Медичні закупівлі України», вони проводилися з використанням електронної системи «ProZorro» за участі великої кількості міжнародних компаній-виробників лікарських засобів. Проведено порівняльний аналіз цін на лікарські засоби, закуплені у 2017–2020 рр. за напрямками «Дитяча онкологія» та «Доросла онкологія». Зниження цін за переважно більшістю позицій зумовлене конкуренцією та безпосередньою участю виробників лікарських засобів у торгах; виходом на ринок нових генериків, впровадженням прозорих механізмів електронних аукціонів тощо. Частина лікарських засобів у 2020 р. було закуплено за вищими цінами через менший обсяг замовлення, карантинні обмеження, обмеження імпорту, зростання ціни на субстанції для виготовлення лікарських засобів.

Централізовані закупівлі лікарських засобів і медичних виробів в Україні здійснює МОЗ із залученням міжнародних організацій «ПРООН», «ЮНІСЕФ» і «Crown Agents». Це тимчасові заходи, впроваджені у 2015 р. у зв'язку з реформуванням системи публічних закупівель, спрямовані на зниження корупційних ризиків і поліпшення фармацевтичного забезпечення населення. Такі закупівлі здійснюють за 40 напрямками, загальний обсяг – близько 6 млрд. грн. на рік. Залучення міжнародних організацій до централізованих публічних закупівель ліків в Україні та впровадження програми реімбурсації лікарських засобів, зокрема і для лікування серцево-судинних захворювань, дає можливість знизити ціну та забезпечує доступність лікарських засобів для населення.

В. С. Злагода ¹ (<https://orcid.org/0000-0002-5206-3279>),

Т. А. Германюк ¹ (<https://orcid.org/0000-0003-4939-5907>),

Л. А. Бобрицкая ² (<https://orcid.org/0000-0002-4953-077X>),

А. С. Шпичак ² (<https://orcid.org/0000-0002-3015-8584>),

В. Н. Назаркіна ² (<https://orcid.org/0000-0002-0767-6180>)

¹ Винницький національний медичний університет імені Н. І. Пирогова

² Національний фармацевтичний університет, м. Харків

АНАЛИЗ ЦЕНТРАЛИЗОВАННЫХ ПУБЛИЧНЫХ ЗАКУПОК ЛЕКАРСТВ В УКРАИНЕ С ПРИВЛЕЧЕНИЕМ МЕЖДУНАРОДНЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ

Ключевые слова: лекарственные средства, публичные (государственные) закупки, международные специализированные закупочные организации, сердечно-сосудистые заболевания

А Н Н О Т А Ц И Я

Централизованные закупки лекарственных средств по 40 приоритетным направлениям Минздрав Украины осуществляет с привлечением международных организаций «ПРООН», «UNICEF» и «Crown Agents» и региональных закупок за счет средств местных бюджетов и программы реімбурсації «Доступные лекарства». Это дает возможность повысить доступ и доступность лекарственных средств, качество медицинской помощи и фармацевтического обеспечения населения.

Цель работы – анализ современного состояния и эффективности централизованных закупок лекарственных средств через международные специализированные закупочные организации в Украине.

Объектом исследования являются данные официальной статистики, нормативно-правовые акты, научные публикации, публичный модуль аналитики VI ProZorro. Исследования выполняли с использованием методов контент-анализа, систематизации и обобщения.

Анализ динамики осуществления закупок лекарственных средств с привлечением международных специализированных закупочных организаций в 2018–2020 гг. дал возможность установить тенденцию роста суммы бюджетных средств, предусмотренных для закупки лекарственных средств в 2020 г. на 60% по сравнению с данными 2018 г. В 2020 г. 14 закупочных программ были переданы ГП «Медицинские закупки Украины», они проводились с использованием электронной системы «ProZorro» с участием большого количества международных компаний-производителей лекарственных средств. Выполнен сравнительный анализ цен на лекарственные средства, закупленные в 2017–2020 гг. по направлениям «Детская онкология» и «Взрослая онкология». Снижение цен по подавляющему большинству позиций обусловлено конкуренцией и непосредственным участием производителей лекарственных средств в торгах, выходом на рынок новых генериков, внедрением прозрачных механизмов электронных аукционов и т.д. Часть лекарственных средств в 2020 г. была закуплена по более высоким ценам из-за меньшего объема заказа, карантинных ограничений, ограничений импорта, роста цен на субстанции для изготовления лекарственных средств.

Централизованные закупки лекарственных средств и медицинских изделий в Украине осуществляет Минздрав с привлечением международных организаций «ПРООН», «ЮНИСЕФ» и «Crown Agents». Это временные меры, предпринятые в 2015 г. в связи с реформированием системы публичных закупок, направленные на снижение коррупционных рисков и улучшение фармацевтического обеспечения населения. Такие закупки производят по 40 направлениям, общий объем – около 6 млрд. грн. в год.

Привлечение международных организаций к централизованным публичным закупкам лекарств в Украине и внедрение программы реимбурсации лекарственных средств, в том числе и для лечения сердечно-сосудистых заболеваний дает возможность снизить цену и обеспечивает доступность лекарственных средств для населения.

V. S. Zlahoda ¹ (<https://orcid.org/0000-0002-5206-3279>),

T. A. Germanyuk ¹ (<https://orcid.org/0000-0003-4939-5907>),

L. O. Bobrytska ² (<https://orcid.org/0000-0002-4953-077X>),

O. S. Shpychak ² (<https://orcid.org/0000-0002-3015-8584>),

V. M. Nazarkina ² (<https://orcid.org/0000-0002-0767-6180>)

¹ *National Pirogov Memorial Medical University, Vinnytsya*

² *National University of Pharmacy, Kharkiv*

ANALYSIS OF CENTRALIZED PUBLIC PROCUREMENT OF MEDICINES IN UKRAINE WITH THE INVOLVEMENT OF INTERNATIONAL ORGANIZATIONS

Key words: medicines, public (government) procurement, international specialized procurement organizations, cardiovascular diseases

A B S T R A C T

The Ministry of Health of Ukraine carries out centralized procurement of drugs in 40 priority areas with the involvement of international organizations «UNDP», «UNICEF» and «Crown Agents» and regional procurement from local budgets and the reimbursement program «Affordable medicines». This procedure increases drugs accessibility, medical care quality and pharmaceutical provision of the population.

The aim of the work is analyze the current state and effectiveness of centralized drugs procurement through the Ministry of Health in Ukraine.

The object of research is the data of official statistics, regulations, scientific publications, public module of analytics programm VI ProZorro. The research was conducted using methods of content-analysis, systematization and generalization.

Analysis of the dynamics of procurement of drugs involving the Ministry of Health in 2018–2020 revealed a trend of increasing the amount of budget funds provided for the purchase of drugs in 2020 by 60% compared in 2018. In 2020, 14 procurement programs were transferred State Enterprise «Medical Procurement of Ukraine», they were performed using the electronic system «ProZorro» with the participation of a large number of international drug companies.

A comparative analysis of drugs prices purchased in 2017–2020 in the fields of «Children's Oncology» and «Adult Oncology». The decrease in drugs prices is due to competition and direct participation of drug manufacturers in tenders; entering the market of new generics, introduction of transparent mechanisms

of electronic auctions, etc. Some drugs in 2020 were purchased in higher prices due to lower order volumes; quarantine restrictions, including import restrictions; rising prices for substances for the manufacture of drugs.

Centralized procurement of drugs and medical commodities in Ukraine is carried out by the Ministry of Health with the involvement of international organizations «UNDP», «UNICEF» and «Crown Agents». These are temporary measures implemented in 2015 in connection with the reform of the public procurement system, aimed at reducing corruption risks and improving the pharmaceutical supply of the population. Such purchases are made in 40 fields, the total amount is about UAH 6 billion per year.

Involvement of international organizations in centralized public procurement of medicines in Ukraine and implementation of a reimbursement program for medicines, including for the treatment of cardiovascular diseases reduces the price and ensures the availability of drugs for the population

*Електронна адреса для листування з авторами: shrychak.oleg@gmail.com
(Шпичак О. С.)*